

Johanna

Av Kjell A. Jensen

Hvis jeg kunne få invitere en av Ajax sine mange festlige figurer ut på en bedre middag, så ville nok valget ha falt på hu Johanna.

Slik jeg opplever henne, er hun en ressursrik liten tenåring som kommer til å gjøre karriere når hun vokser opp.

Om hun hadde tatt i mot min invitasjon til en bedre middag på en pen restaurant, er vel heller tvilsomt. Hun ville nok funnet omgivelsene litt for ekstravagante til det hun var vant med. Vi ville vel heller funnet et bord i en krok hos Pizzabakeren.

Johanna omtales ofte sammen med Broremann, men jeg synes hun bør få et lite portrett for seg fordi hun er ei fargerik ung dame som har satt markante spor etter seg både i Pedersgadå og blant oss som setter pris på Ajax sine herlige fortellinger.

Johanna har slike forunderlige måter å se verden på, alltid ut fra horisonten i

Pedersgadå. Dessuten påstår hu Johanna «at 'an Broremann e' så liden at 'an bruke vede sitt opp allerede om forremiddagen.»

«Johanna e' 'kje nettopp så pene, men 'u vil voksa det av seg,» påstår mora. Selv vurderer Johanna seg som «pene på innsiå». Og det er vel det viktigste. Hu Johanna e så sjenerte at 'u vrenge auene så det kvida komme fram, skjønt 'u har den nydeligaste oppstopparnasen i heila Pedersgadå

Johanna bor sammen med mora og 'an Broremann i ein liten kjellarleilighed. Mora er med andre ord eneforsørger med to barn. Faren er død. Og det er ikke fritt for at de savn'an litt på julaftå «for 'an va' så stilige så julanisse».

Vi har lært Johanna å kjenne som moderlig og varm. Tenk på alle de gangene 'u legge armen omkring 'an Broremann og forteller for han, eller når hu brette dyna godt omkring han i sengen om kvelden.

Broremann påstår at 'u ofte lyge når 'u fortelle. Men «'u lyge festligt,» føyer han til.

«Å lyga på ein festlige måde» er det som får folk til å lytte. Det handler om en god historie. Psykologer har nemlig funnet ut at fiksjoner er bedre egnet til å overbevise oss enn tekster med skarpe argumenter og bevis, leste jeg nylig. «Den som vil vekke, må overdrive», skrev Alexander Kielland til broren, prost Jakob Kielland i 1881.

Johanna forklarte en gang han Broremann at «ein borgarmiddag e' ein middag så folk spise så e øve 100 år». Men dette tror ikkje an Broremann på. Og så legger han til: «Det er nok sant at 'u Johanna e' fele te' å skrøna, men 'u skrøne for å gleda andre, og då e' vel møje tilgitt».

Johanna har et stort og romsligt håve med plass te møje ved.

Det var hun som fant på at de sko feira Adle sydamers dag.

«For sydamene kan 'kje hjelpa for at di ikkje har någen så kan gje di kaffe på sengå på morsdagen». seie 'u.

Johanna er på mange måter ei kreativ liten tenåring: «Håve e' smikkfoltt av fantasi». Bare 'u rista litt kraftig på håve så får 'u ein eller a'en ide.

Noen påstår at de gamle lærerne kunne fortelle «så hugen dirra».

Det er vel ikke sikkert at fortellerkunsten blir dyrket slik av lærerne nå som tidligere. Men Johanna kan på mange måter sammenlignes med de gamle lærerne når hun forteller.

Som gammel lærer mener jeg at hun er den mest begavede pedagogen i Ajax sitt persongalleri. Hun kan både dramatisere og fantasere.

Hør bare: «Basillene e' någen fele skapningar. Der fins ikkje någe godt i de. Ser de ein kjangs te å gje et menneske snått og vondt i halsen, så slår de te. De eige 'kje samvittighed».

Johanna benytter seg av de gamle pedagogiske prinsippene om å:

Gå fra det kjente til det ukjente.

Fra det nære til det fjerne.

Fra det konkrete til det abstrakte.

Hun tar utgangspunkt i barnet. "Vom Kinde aus", som det het.

Eller vom Pedersgadå aus.

«Der e tri sortar norsk, forklarar hu Johanna te an Broremann.

«Der e ett så du bruge i gadå».

«Ett aent når du fortelle syndagskuleleraren at du har våre snille».

«Og ett tree så du lere på skulen».

Mange foreldre ville vel ha sagt at: «'U Johanna e' go'e te å lera fra seg». Det er sagt at psykologi er en vitenskap, men det å undervise er en kunst. Psychology is a science, but teaching is an art. Johanna beherske kunsten å undervise slik at lærestoffet kommer inn i håvet, som vi forstår.

Jeg kan tenke meg at Johanna ville hatt en toppstilling i dag enten som veileder for lærere, prester, eller som tekstforfatter i et reklamefirma. Næringslivet ville nok betalt henne best.

Kanskje hun ville hatt tittel av coach som det heter på moderne norsk, eller konsulent som det het da jeg var yrkesaktiv.

Det er stor mangel i dagens samfunn på kreative pedagoger både innen skole, kirke, i media og i forretningslivet. Folk som har evner til å få fram budskapet slik at det blir forstått, er verdifulle, etter som jeg forstår.

Ofte må der forenkling til. Kanskje politiske partier ville stått i kø for å få tak i 'u Johanna. Fremskrittspartiet har hatt sin store pedagog i Carl I. Hagen. Men hva har de andre? De når ofte ikke skikkelig fram med budskapene sine.

Noen påstår at familiegudstjenestene er de som best formidler Guds ord til dagens mennesker når vi tenker på kirkens forkynnelse.

Språket er viktig i all kommunikasjon. Johanna snakker et språk som Broremann forstår. Hun bruker dialekt. Eller sosiolekt som det nå gjerne heter, dvs. en språkvariant som er typisk for en sosial gruppe.

Johanna har som nevnt en frodig fantasi. Hun tar gjerne utgangspunkt i Pedersgadå og ungane som bor der.

Selv når hun er så alvorlig at hun skal formidle religiøse verdier, tar hun utgangspunkt i det nære og kjente og gir god plass til smilet.

Det blir sjelden banalt når Johanna forklarar Broremann om innholdet i julesangene eller noe annet fra Bibelen.

Men det er ikke alle som liker stilen hennes. De synes det blir litt for respektløst når Johanna klør seg på leggen og Broremann stikke fingeren i kakedeigen og avbryter mens hun forklarar julesangene.

Andre klør seg i hodet når de tenker seg om.

Men nettopp slik er livet. Disse små digresjonene med fingrene ned i kakedeigen eller kløing på leggen gir rom for refleksjon og skapende tanker. Det er disse pausene Johanna bruker til å tenke seg om og for å få orden på tankene. Tenkepauser er viktige i all retorikk.

Derfor kan Johanna tillate seg å formidle dypt religiøst alvor med et smil.

Troen hører til midt i hverdagen. «Stillhet mellom ordene gir fylde til ordene», blir det påstått. Johanna burde bli gjenstand for dyp analyse for å finne hvilke virkemidler hun gjør bruk av.

Fra min tid som øvingslærer, hendte det i blant at de unge lærerstudentene strevde med å nå fram til barna med lærestoffet. Da ga jeg ofte det rådet: «Tenk deg hvordan du Johanna ville forklart dette for an Boremann».

Johanna er i mod skjønnhetskonkurransar. «Hu finner det nedverdiganes for jentene i Pedersgadå å bli bedømte akkurat så frimerker eller sjeldne iddikettar».

Det er vel gjerne ikke alle som har fått med seg at Johanna e' musikalske. «Hu spele nemlig på et gammalt trøorgel så lekke i belgen og gjer løgne lydar fra seg».

Morå, så vaske for folk, har tenkt seg at 'u Johanna bør gå orgelveien. Men jeg har aldri oppdaget at Johanna noen gang har gjort noen musikalsk karriere senere i livet. Så orgelveien var nok en blindvei.

Men når vi ser og hører om alle dyktige unge kvinnene i dag som gjør karriere i dette landet, så kan det tenkes at en av dem er nettopp du Johanna.

Statue har hun fått nederst i Nygadå. Vi har mye å lære av 'u Johanna.